

Forfatterne skal styrke læsning

LYST: Dansk Forfatterforening har fået 2,3 mio. kr. af Nordea-fonden til at styrke læse- og skrivelyst i 2019. Pengene skal give 20 forfattere mulighed for at besøge 20 danske byer for her at skrive nye lokale fortællinger. For at styrke læsningen som et alternativt, langsomt medie i en fortravlet verden.

Fire meter over jorden

MUSICAL

Leonard Bernstein m.fl.:
 "West Side Story".

★★★★★

Kærligheden har vinger.
 Men jorden er hård.

Maria og Tony går i luften på et svimlende eventyr, der både forvandler den forstenede virkelighed omkring dem og påkalder de destruktive kræfter, der ender med at knuse dem. "Jeg er fire meter over jorden" jubler Tony. Og kort efter ligger han udstrakt med en kugle i kroppen.

Det er jo sådan, historien er, enten med Romeo og Julie i renæssancens Verona eller i bandekonflikternes New York anno 1957.

På Aalborg Teater anno 2018 lykkes Bernsteins musical fuldstændig bjergtagende. Stjernetågen Pleiaderne passerede augusthimlen tidligere på måneden, og et stjernesud må have revet sig løs for nu at lande præcis i denne anmeldelse og forsyne den med endnu en stjerne oven i de seks, jeg allerede har givet den.

Jeg så forestillingen, der er en samproduktion, i Aarhus i foråret og berettede om den. Omsætningen til Aalborg har styrket det samlede udtryk og forsynet det med en fabelagtig komprimeret energi. Totalt medrivende.

Hvis du nogensinde skal i teatret, så er det nu. Inden billetterne bliver revet væk.

Det starter med djævlaakkorden. Og det slutter med djævlaakkorden. Den berømte og berygtede "tritonus", som kirkefædrene for-nægtede. Men som moder-nitetens komponister trak ud fra gemmestederne. Debussy i "En Fauns eftermiddag". Tidligere selveste Wagner. Det har Leonard Bernstein fortalt os om. Uimodståeligt og forrygende. Se selv efter på Youtube.

Da han skabte partituret til "West Side Story", forenede han vældige traditioner i musikhistorien i sit gennemført polytonale værk. Tager man tonen for højt, hvis man siger, at det i denne musicals tonesprog lykkedes ham at forene Stravinsky og Puccini i en kulmination,

Danseoptrinene er knivskarpe - med både feminine strutsårter og maskulin styrke.

der ikke kun bragte tonever-dener sammen, men også forenede elite og populær-kultur i en ganske enestående og med tiden verdensom-spændende succes? Premiere 1957. Nu i Aalborg. Tids-bunden og alligevel tidløs.

Djævlaakkorden (eller djævleintervallet) er indarbejdet i hele værkets struktur. Sagt med en metafor, som Bernstein selv er op-havsmand til, dukker den som en haj op fra dybderne og snitter med sin finne overfladen i selv de mest melodienkle og iørefaldende tunes, som vi alle kan nynne med på, og som der er et sandt opbud af i "West Side Story". You name them. Lige i øret og lige til hjertet, hver og én. De kan aldrig forfladiges, hvis det lykkes at formidle kernen.

Og det lykkes i Aalborg!

En omsætning af så kom-pleks en forestilling som "West Side Story" fra et tea-terhus til et andet er ikke en loppetjans. Aalborg Teater

er et ganske anderledes rum end teatret i Aarhus.

Det er scenemester Erik Lunds uafviselige fortjene-ste, at han i samarbejde med ensemblet og med sin kunst-neriske fornemmelse og sit excellente håndlag har mestret omflytningen suve-rænt. Det er ganske betagen-de at opleve, hvordan så subtile processer kan gå i hak, sømløst, men også kre-ativt opfindsomme.

Der er sket saliggørende udskiftninger i rollebesæt-ningen, men de to centrale roller, Tony og Maria, bestri-des også i Aalborg af Isabel Schwartzbach og Mathias Flint.

I modsætning til Julie hos Shakespeare overlever Ma-ria kærlighedstragedien i Bernsteins version. I det øje-blik, hvor de to mødes ved et bal, udbryder Tony: "Du la-ver vel ikke grin med mig". Nej, svarer Maria undrende, sådan har jeg aldrig lært at holde nogen for nar. Og nu vil jeg aldrig kunne lære det

mere.

Denne centrale replik gi-ver Isabel Schwartzbach en lysende troværdighed, som hun gennemfører i sin rolles voksende styrke og mod-standskraft mod bandemil-jøet og mod det etniske mil-jøs indskrænkende normer. Kærligheden bryder hende op fra grunden og forvand-ler hende. "Hvad han er, det er jeg".

Han er polsk andengene-rationsindvandrer, hun er puertoricaner. Men "kærlig-heden forstår". Hun bukker ikke under som Julie. Og Isabel skænker med en mørk dybde i sin karakter sit pub-likum et håb, som selv den afsluttende djævlaakkord ikke kan få bugt med.

Flødebollen lurder på rol-len som Tony. Tænk på film-udgavens Richard Beymer (han var nu ret skøn!). I Ma-thias Flints Tony er der in-gen udsigt til flødeboller! I min erindring står han som den mest overbevisende, psykologisk nuancerede,

dybt bevægende Tony no-gensinde. Straks han intro-ducerer den hundesvære "Something's coming", ved man, at der er dømt ver-densklasse. Og så har han ovenikøbet nyoversat sang-teksterne, så det swinger "voldsomt og vildt og syn-digt".

Rune David Grue har isce-nesat med klassisk autoritet og en helt vidunderlig sans for rytme og dynamik, ek-sempelvis i "To night", hvor musicalens ophavsmand le-ger virtuost pointeret med tid, rum og betoner. Godt hjulpet af den formidable scenografi og lyssætning.

Tony og Maria. Begge sangstemmers ømhed og overskud peger direkte ind i den samlede forestillings overvældende musikalske niveau, solidt funderet i et perfekt styret lyd billede (det var der ikke på samme måde styr på i Aarhus, i hvert fald til premieren).

Kapelmester Henrik Sven-nings taktstok prikker hver

eneste polytonal finesse ud i det teksturrige partitur, og på scenen står mangfoldig-heden af dansetrin kniv-skarpt på nethinden, hos pi-gerne med skummende skørter og hos drengene bå-de med homoerotisk sensi-bilitet og maskulin par-kourbrillans.

Jeg kan jo ikke fylde hele avisen. Men det ville jeg egentlig gerne. Undskyld til jer, der ikke blev nævnt. I er startetede, hele bundtet!

Bernstein var ikke kun po-lytonal. Han var også poly-seksuel. Gift og bøsse. Pretty and witty and gay. "There's a place for us. Somewhere a place for us".

Ikke mærkeligt at "So-mewhere" blev en salme for 50'ernes bøsser og lesbiske. I et kulturelt og politisk kli-ma fyldt med fordømmelse af mindretal var "West Side Story" et emotionelt og overvældende både højkul-turelt og subkulturelt værk, hvor det pæne borgerskab kunne sidde lige op og ned